

Instytut Pamięci Narodowej - Łódź

<https://lodz.ipn.gov.pl/pl6/aktualnosci/36529,Wyklad-wystawa-i-koncert-w-ramach-obchodow-Dnia-Polskiego-Panstwa-Podziemnego-Lo.html>
23.04.2024, 17:45

**Wykład, wystawa i koncert w ramach obchodów
Dnia Polskiego Państwa Podziemnego - Łódź, 27
września 2016**

W Dzień Polskiego Państwa Podziemnego 27 września 2016 r. łódzki oddział Instytutu Pamięci Narodowej i stowarzyszenie „Wspólnota Polska” w Łodzi zorganizowały w sali kolumnowej Łódzkiego Domu Kultury okolicznościowe spotkanie.

Rozpoczął je wykład **dr. Tomasza Toborka**, pracownika Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Łodzi, zatytułowany ***Cele i działalność Polskiego Państwa Podziemnego***. Następnie zebrani wysłuchali **koncertu patriotycznego** w wykonaniu **zespołu Contra Mundum**.

Ilustracją spotkania była [wystawa Instytutu Pamięci Narodowej „Zbrodnie niemieckie na ziemi łódzkiej w czasie drugiej wojny światowej”](#).

Dzień Polskiego Państwa Podziemnego

77 lat temu – 27 września 1939 r. w walczącej jeszcze Warszawie powstała Służba Zwycięstwu Polski – organizacja mająca walczyć o niepodległość kraju z dwoma okupantami. Tym samym rozpoczęto proces tworzenia struktur Polskiego Państwa Podziemnego.

Polskie Państwo Podziemne realizowało swoje zadania przy pomocy trzech pionów. Pion wojskowy – to krajowe siły konspiracyjne przygotowywane do udziału w ogólnonarodowym powstaniu – Służba Zwycięstwu Polski – Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa. Pion administracyjny – w postaci Delegatury Rządu na Kraj, na czele której stał Delegat Rządu na Kraj, miał z założenia koordynować działania pozostałych. Wiązał bezpośrednio PPP z rządem na uchodźstwie, a w przyszłości, po wyzwoleniu, miał być załącznikiem nowego rządu. Pion polityczny – możliwa do uzyskania reprezentacja partii politycznych – spełniał rolę parlamentu. Swoich reprezentantów miały w nim: Polska Partia Socjalistyczna, Stronnictwo Ludowe, Stronnictwo Narodowe, Stronnictwo Pracy.

W porównaniu z ośrodkami, które znalazły się w Generalnej Guberni, sytuacja Łodzi była trudna. 9 listopada 1939 r. Łódź została wcielona do Rzeszy, pozostając częścią Kraju Warty, jako jedno z miast w rejencji kaliskiej. Dopiero w kwietniu 1940 r. została stolicą rejencji jako Litzmannstadt.

Na dużą skalę rozwinęły się tutaj wywiad i sabotaż gospodarczy. Nie było tu natomiast warunków do rozwoju konspiracji zbrojnej, choć jednocześnie tam, gdzie walka zbrojna była

możliwa, przybrała ona bardzo dynamiczny charakter. Sytuacja Łodzi uwarunkowana była okolicznościami polityczno-administracyjnymi – ograniczeniami w poruszaniu się i korzystaniu z komunikacji, sprawnym aparatem administracyjnym okupanta, znaczną ilością Niemców i volksdeutschów współpracujących z najeźdźcą, szeroką akcją wysiedleńczą ludności polskiej, wywozem młodzieży na roboty przymusowe w głąb III Rzeszy, wreszcie egzekucjami dokonywanymi przez Niemców na miejscowej inteligencji.

Z punktu widzenia tworzącej się konspiracji i jej zadań ważny był fakt usytuowania Łodzi jako bezpośredniego zaplecza Warszawy, a ponadto ulokowania przez Niemców w niedalekiej Spale sztabu dowództwa Wehrmachtu na Wschodzie – Ober-Ost.

Szczególna sytuacja łódzkiego Okręgu ZWZ/AK wynikała z podziału między ziemie wcielone do Rzeszy a przyłączone do GG. Według struktury ukształtowanej ostatecznie w 1942 r. cztery inspektoraty rejonowe (Łódzki, Sieradzko-Wieluński, Kutnowski i Miasto Łódź) znalazły się w Kraju Warty, a Inspektorat Piotrków Trybunalski przyłączony został do GG.

foto: Marzena Kumosińska